

Gyzyl terror: Lenin

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler, Taryhy şahslar
написано kitapcy | 21 января, 2025
Gyzyl terror: Lenin GYZYL TERROR

Türkmen jemgyýeti üçünji müñýylliga uly täzeleniş, düýpli ösüşler bilen gadam basdy. Öz taryhynda köp pajygaly döwürleri başyndan geçiren halk üçin bu şöhratly eýýama abraý bilen, halallyk, çuň düşünjelilik bilen barmak bu gün beýik maksat bolup durýar.

Geljege uly umytlar bilen garaýan halkymyz geçmişini hem unutmaly däldir. Türkmen halky daşarky döwletleriň harby, ruhy zor salmalaryndan köp ejir çekdi, ençeme horluklary başdan geçirdi. Halkymyzyň ajaýyp, göwher ýaly gymmatly milli ruhuna iň güýçli zarba uran kommunistik ideologiyá boldy. Türkmen jemgyyetiniň soňky taryhynda esasy rol oýnan, bolşewikleriň baştutany Leniniň adamzadyň tebigy ösüşlerini we akymalaryny ters aýlan taglymatynyň düýp özeninde sütemden, zorlukdan başga zat ýokdy. Bu hakda anyk maglumatlar we pikirler beýan edýän D.Ýazgulyýewiň «Gyzyl terror» makalasy siziň ünsüñizi çekse gerek.

* * *

Her bir halkyň milli lideri özünden döreýär. Emma, haýp, bu hakykat unudulyp, SSSR döwründe – bu äpet zannyýaman, býurokratik döwleti bikanun agdarylyşyk ýoly bilen esaslandyran kommunistleriň serdary Lenin emeli görnüşde, tas ähli adamzadyň «babasyna» öwrülipdi. Yöne hakykat iru-giç dabaranýar. Bu günüki gün Leniniň kimdigi, onuň ýolbaşylygynda edilen Oktýabr agdarylyşygy, rewolýusiýanyň soňky netijeleri hakynda aç-açan gürrüň etmäge uly mümkünçilikler bar. Bizem şol mümkünçilikden peýdalanyp, şu makalamyzda Leniniň nähili şahsyét bolandygy, onuň eden Oktýabr agdarylyşygynyň netijeleri hakynda doğruçyl maglumatlary bermegi makul bildik.

Leniniň Simbirskde 22.04.1870-nji ýlda doglanlygyny bilmeyän az-az bolsa gerek. Onuň maşgalasy tutuşlygyna ors imperiýanyň syýasy gurluşyny güýç bilen agdarmaklygyň tarapynda durýan rewolýusionerleriň pikirdeşleridi. Leniniň dogany Aleksandr 1887-nji ýlda patışanyň jayna kast etmeklige gatnaşanlygynyň üsti açylansoň, şol terrorçylykly hereketi üçin ölümé höküm edilýär. Onuň kakasy Nikolaý Ulýanow bolsa, ogly Aleksandranam has öñ özuniň rewolýusion pikiriniň gurbany bolup aradan çykypdyr. Lenin ýaşlykdan rewolýusion terbiye alansoň, onuň ganyna heniz ýetginjek ýigitkä, häkimiýeti zorluk bilen basyp almaly diýen düşünje ornapdyr. Haçan-da dogany Aleksandr öldürüllende, 17 ýaşly Lenin: «Ýok, men bu ýol bilen gitmerin, yone arymy welin, alaryn!» diýipdir. Ol

talyplyk ýyllarynda ors patyşasyna garşy rewolýusion göreşe başlapdyr.

SSSR döwründe communist alymlar Leniniň syýasy arena çykmagyny taryhy zerurlyk hasaplap, onuň amala aşyran Oktýabr agdarylyşgyny kanunalaýyklyk hökmünde aklamaga synanyşypdylar. Emma taryhy obýektiw öwrenen dünýä alymlary W.I.Leniniň ýolbaşçylygyndaky Oktýabr agdarylyşgynyň millionlarça adamyň ölümine sebäp bolan gabahat jenaýatçylykly işdigini subut etdiler. Dogry, XX asyryň başlarynda, ors sarizminiň ýoredýän syýasaty bütinleý şowsuzlyga uçrady. Çüýräp barýan patyşalyk sistemasyny halas etmäge synanyşyp, imperator Nikolaý II syýasy toparlaryň edýän talaplaryna eqlişik etmäge kaýyl boldy. Emma kapitalizmiň çalt ösmegi monarhistik dolandyryşy bütinleý inkär edýärdi. Halkyn tolgunuşyklary, syýasy toparlaryň talaplary Orsyýetiň patyşalyk düzgüniniň çüýränligini kemsiz subut edipdi. Bu zatlara düşünen Nikolaý II 1917-nji ýylyň mart aýynyň başynda dogany Mihailiň peýdasyna tagtyndan el çekyändigini yylan etdi. Mihail hem monarhistik düzgün bilen uly imperiyany dolandyryp bilmejekdigine akyl yetirip, şol günüň özünde patyşalykdan el çekdi. Şeýlelikde, Orsyýetde patyşalyk sistemasy, esasan, gandöküşiksiz ýatyryldy. Şondan soň fewral buržuaz (köne hasap bilen) 1917-nji ýylyň fewraly rewolýusiýasy amala aşyrylyp, ýurtda Kerenskiniň ýolbaşçylygynda wagtlaýyn hökümet dikeldildi. Wagtlaýyn hökümet şol döwrüň şertlerine görä, kanuny saýlanypdy. Yöne bu hökümet uzak dowam etmedi. Leniniň ýolbaşçylygyndaky bolşewikler partiýasy şol kanuny hökümeti agdaryp, saýlaw ýoluny inkär edip, zorluk bilen häkimiyet başyna geçdi. Şundan görünüşi ýaly, Leniniň terrorçylyk ýoly bilen häkimiyet başyna gelmegine hiç hili taryhy zerurlygyň bolmandygy äsgärdir. Ol bütin adamzadyň garşysyna amala aşyrylan jenaýatçylykly pitnedir.

Geliň, biz Leniniň gurnan Oktýabr agdarylyşgynyň näme üçin pitnedigini subut etmäge synanyşalyň. Birinjiden, Lenin adamzat döräli bäri dowam edip gelýän ewolýusion ösüsü inkär edip, güýç ulanyp, rewolýusion ýoly saýlap alypdy. Emma onuň

saýlap alan rewolýusion ýoly ägirt uly ors imperiýasynyň ähli ýerinde graždanlyk urşunyň turmagyna, iň bärki hasapdan 20 million adamyň ölümine sebäp boldy. Emma goja taryh adamzadyň ewolýusion ösüşiniň dogrudygyna şáyat.

Ikinjiden, işçileriň proletariat diktaturasyny ykrar edip, rewolýusion ýol bilen sosializmi amala aşyran ýurtlar asyrlarboýy dowsm edip gelýän ykdysadyýeti inkär edip, eýeçiliğiň döwlet eýeçiliginden galanyny güýç bilen ýok etdiler. Eýeçiliğiň ýok edilmegi döwletiň aşa býurokratlaşmagyna, hususy emlägini ýitiren adamlaryň biparhlaşmagyna, özbaşdak pikirlenmekden mahrum bolmagyna getirdi. Ykdysadyýetiň dolulygyna döwlet eýeçiligine geçmeli adamlaryň işläp ýaşamak höwesini çäklendirdi. Köp görnüşli eýeçiliğiň ýok edilmegi ykdysady bäsleşigiň ýatyp galmagyna, sosialistik ýurtlaryň ykdysady sistemasynyň kem-kemden çagşamagyna eltdi. Bu bolsa, planly ykdysadyýetiň durmuşa ukyply däldigini bütin dünýä subut etdi. Mysal üçin, ösen sosializme ýeten hasaplanan SSSR-iň önümçiligininiň iň ýokary döwri (1984 ý.) ABŞ-nyň önümçiligininiň bary-ýogy 18 %-ne deň bolupdyr. GDR-yň milli önümi kapitalistik ösüş ýolundaky GFR-nyň öndüren milli öneminden jan başyna hasaplanyňda, 10 esse az bolupdyr. Tutuşlygyna alanyňda, 1980-nji ýylyň ortalarynda dünýäniň üçden bir ilateyna eýe bolan 15 sany sosialistik ýurtlar Ýer ýüzüniň 7 % önemini-de öndürüp bilmändir. Bu bolsa, sosialistik ýurtlaryň jan başyna dünýäniň umumy ortaça görkezijisinden iki esse, ösen kapitalistik ýurtlaryndan bolsa, baş esse az önem öndürenligine kepil geçýär.

Üçünjiden, sosialistik ýurtlarda adamzadyň jemgyýetçilik-syýasy gatnaşygy kem-kemden passiwalıdı. Jemgyýetdäki syýasy çekişmeler, erkin saýlaw, köp pikirlilik unudyldy. Proletariat diktaturasyndan beýleki ähli syýasy dolandyryşlar inkär edildi. Partiýanyň döwlet işine gatyşmagy çäksiz derejä baryp yetdi. Ýurdy halkyň saýlan şahsyýeti däl-de, partbýurokraty dolandyryp ugrady. Bu bolsa, partiýanyň bähbidini halkyňkydan ileri tutulmagyna getirdi.

Dördünjiden, sosialistik ýurtlarda diňe ýeke-täk materialistik garaýyşly ylym ykrat edilip, idealistik taglymatlar hem dini

garaýışlar gös-göni inkär edildi. Adamzadyň nesilme-nesil ynanyp gelen dini ynanjy gödeklik bilen basylanyp, Ýer ýüzünde birtaraplaýyn materialistik taglymatyň ornaşmagy eden- etdiliğiň köpelmegine, jenaýatyň çäksiz möçberde artmagyna, mahlasy, adamzadyň ruhunyň kesellemegine alyp geldi. Çünkü, adamzatdan gizläp edilýän haramylyklaryň jezasynyň ýokdugyna ynanan ynsanlar Hudaýdan gorkmazdan, her hili hilegarlık, jenaýat edip başladylar. Adamlaryň «hemmeler deñdirler» diýen galp şygara ynanmagy, aldanmagy, jemgyýetde ikiýüzlüligi, görüpçiliği artdyrdy.

* * *

Bolşewikler häkimiýeti bikanun eýelänsonlar, Wagtláýyn kanunuň hökümetiň tussag edilmekden halas bolan agzalary özleriniň soýuzdaşlary bolan Antanta ýurtlaryna kömek bermegini sorap yüz tutýarlar. Şeýlelikde, gazaply graždanlyk urşy (1917-1920 ý) başlaýar. Bolşewikler Denikiniňem, Kolçagyňam, Ýudeniciňem, Wrangeliňem eden hüjümlerini çym-pytrak etdiler. Sebäbi bolşewikler Leniniň görkezmesi bilen halky örän ýowuz şertde graždanlyk urşuna mobilizläpdiler. Birbada işçi-daýhanlaryň bolşewikleriň wadasyna ynananlygynam aýtmak gerek. Lenin şol ýyllarda işçi-daýhanlaryň göwnünden turaýjak «Ýer, ýaraşyk, syýasy deñlik, ylym-bilimi ösdürmek» şygarlaryny öñe sürýärdi. 1917-nji ýylyň 25-nji oktýabrynda bolşewikleriň ýolbaşçylygynda geçen Sowetleriň Bütinrussiya II gurultaýy bolşewik guramasyny kanunuň hökümét hökmünde ykrar edip, urşy ýatyrmak, ýer hakyndaky dekretleri tassyklady. Leniniň buýrugy esasynda nemesler bilen ýaraşyk şertnamasyny baglaşmaly komissiýanyň başlygy Troskä ýörite görkezme berlip, ýaraşygy mümkün boldugya uzaga çekdirip, nemesleriň arasında rewolýusion wagzy güýçlendirmek tabşyryldy. Muny duýan nemesler uly ultimatum iberip, 1918-nji ýylyň fewralynda Orsyýete garşıy hüjüme başladylar. Diňe şondan soň bolşewikler öz hökümetiniň ýykylmagyndan gorkup, Leniniň berk talap etmegi boýunça ýurdy kemsidýän masgaraçylykly ýaraşyk şertnamasyna gol çekipdiler.

Bolşewikleriň ýer hakyndaky çykaran dekreti esasynda pomeşikleriň ýeri mugtuna döwlet haýryna geçirilip, daýhanlary deňeçer möçberde kärendesine paýlanypdyr. 1918-nji ýylyň başynda ýerden paý alan janypkeş daýhanlar oňat hasyl yetişdiripdirler. Şol wagtam Lenin ýurduň sosialistik rewolýusiyasyny halas etmeli diýen bahana bilen «harby kommunizm» syýasatyny yqlan edip, azyk salgydyny girizipdir. Şol syýasat netijesinde daýhanlar yetişdirenen hasylynyň ählisini döwlete mejbury ýagdaýda bermeli bolupdyr. Oba hojalyk önüminiňem, senagat önüminiňem erkin söwdasy doly gadagan edilip, öz önümini bazarda satan daýhanlar Leniniň görkezmesi bilen rehimsiz atylyp öldürilipdir.

Leniniň buýrugy bilen diňe bir ýurtdaky kapitalistleriň zawod-fabrigi däl, daşary ýurt kapitalistleriniňem ors ykdysadyýetine goýan 16 milliard gyzyl puly (hazırkı 160 mlrd dollar) maýalary-da döwlet haýryna geçirilipdir. Eýýäm 1917-nji ýylyň noýabryndan kapitalistleriň zawod-fabrikleri millileşdirilip, olaryň ýurtdan gaçyp yetişmedigi tussag edilip, köpüsi bolsa dereksiz ýitirim edilipdir. Bolşewikleriň bu eden-etdiliginı ýazgaryl, kapitalistik ýurtlar olar bilen ähli gatnaşyklaryny kesipdiler. Ykdysady gabawa düşen bolşewikler Leniniň buýrugy bilen ähli ýerlerde gazaply düzgün-tertibi ýola goýdular. Zawod-fabrikleriň işi togtapdy. Görlüp-eşdilmedik açlyk, graždanlyk urşy halkyň başyna agyr musallat bolup indi. Ýurtda ýangyç ýetmezçiliginiň öwezini dolmak üçin halk köpçülikleýim odun ýygymaga sürlüp, ekologiýa kast edilipdir. 1919-njy ýylda RK (b) Ählirus konferensiýasynda Lenin doklad edip, hut şol konferensiýada ol «ýangyş ugrunda görüş biziň ýaşamak ugrundaky görüşimizdir» diýip, odun ýygymaklygy mundan beýlæk hem güýçlendirip, gysa taýynlykly barmaga görkezme berip, görkezmäni ýerine ýetirmek üçin hiç bir zady gaýgyrmazlygy talap edipdir. Ýurduň dürli ýerlerinde turan gozgalaňlar rehimsizlik bilen basylp ýatyrylypdyr.

1919-njy ýylyň 18-23-nji martynda Sowetleriň Bütinrussiya III gurultaýynda Lenin ýer alyp, zähmeti bilen bol hasyl yetişdirenen daýhanlara «kulak» diýip tagma basyp, olara garşı

ýowuz görüş yqlan etdi. Leniniň kulaklara garşy görüşi SSSR-de tä 1930-njy ýyllara çenli dowam edip, müňlerce maşgalanyň dereksiz ýitip gitmegine sebäp boldy.

Häkimiýeti eýelän bolşewikler eýýäm 1918-nji ýylyň ortalaryna çenli ýurtdaky kommunistik ideologiyany goldamaýan ähli legal partiýalary, metbugaty gadagan edipdi. Leniniň buýrugy bilen ýurtda guduzlan bolşewikleriň ýeke-täk «azatlygy» höküm sürüp ugrady. Proletariatyň serdary: «Ýa biz bilen ýa-da biziň duşmanlarymyz bilen bolmaly. Üçünji ýol ýok» diýen şygary baýdak edinýärdi. Bolşewikleriň arasynda başda köp pikirlilik, çekişme bolanam bolsa, kem-kemden Leniniň gelen netijesi partiýanyň içinde-de absolýut hakykat hökmünde kabul edilip başlapdyr. Diýmek, bir adamyň pikiri ilki partiýanyň, soňra bolsa ägirt uly ýurduň boýnuna dakylypdyr.

Ors imperiýasynyň merkezinde häkimiýeti eýelän bolşewikler tä rewolýusiýa çenli formal taýdan «her bir halkyň öz ykbalyny özi kesgitlemäge hukugy bar» diýen ideýanyň tarapynda duranam bolsalar, derrew emeli ýol bilen sosialistik rewolýusiýany öñki imperiýanyň tas ähli ýerinde diýen ýaly amala aşyrdylar. Eýsem näme üçin Lenin Finlandiya, Polşa, Pribaltika ýurtlaryna garaşsyzlyk berip, ykdysadyyetde yzagalak Orta Aziýa respublikalarynda sowet hökümetini ýeňip üstün çykardyka?! Munuň ýeke-täk jogaby Lenin Sowet hökümetiniň çig mal ýapjası bolup biljek Orta Aziýa respublikalarynyň gerekligindedir. Şonuň üçinem ol Orta Aziýanyň ykdysady yzagalaklygyna bütinley göz ýumýardy. Finlandiya, Polşa, Pribaltika döwletlerine erkinlik bolsa, Sowet hökümetini halas etmegiň hatyrasyna, nemesler bilen 1918-nji ýylyň 3-nji martynda Brestde baglaşylan şertnama esasynda mejbury berilýärdi. Şol wagt «Biz öz territoriýamyzy keseki duşmanlara bermäli» diýip, ýaraşyga garşy bolan bolşewiklere Lenin şu sözleri aýdyp, olary köşeşdiripdi:

«Biz birinji derejeli Sowet hökümetimizi halas etmegiň hatyrasyna ikinji derejeli bähbidimizi unudyp, bu şertnama wagtlayın razy bolmaly».

Lenin egindeşleriniň esasy bölegini öz tarapyna çekmek üçin bu şertnama wagtlayın gol çekmegin talap edipdir. Şonda Leniniň

tarapyna sekiz, garşysyna dört adam ses berip, Troskiniň pikirdeşleri bolan ýedi bolşewigem ses bermekden saklanypdyr. Leniniň özi bilen bary-ýogy sekiz bolşewik bütin ýurduň ykbalyny çözüpdir. Leniniň wagtlayın razylyk diýmegini «ol ýurtlary amatly wagtda basyp alarys» diýdigidi. Lenin tiz wagtdan diýen sözünü berjaý etmek üçin graždanlyk urşy ýatyşyp, ýurtta asudalyk göküm sürüp ugranda (1920 ý), Polşa garşı hüjüme başlapdyr. Ýone dünýä döwletleriniň gatyşmagy hem bolşewikleriň uly harby ýalňyş goýbermegi netijesinde, ol hüjüm şowsuz tamamlanyp, bolşewikler Polşa bilen ýaraşyk baglaşmaga mejbür bolupdyrlar.

Lenin diňe barly synpa däl, eýsem döredijilik intelligensiýasyna hem gazaply darapdyr. Ol bolşewikleri goldamadyk alymlara, ýazyjy-şahyrlara «buržuaziýanyň hyzmatkäri» diýip, olary rehimsizlik bilen ýok edipdir, ýa-sa olary daşary ýurda gaçmaga mejbür edipdir. Ylmyň ýeke-täk materialistik ýoluny saýlap alansoň, idealistik pikirdäki alymlar, ýazyjy-şahyrlar gös-göni bolşewikleriň duşmanyna öwrülipdir. A.M.Gorkiý 1920-23-nji ýyllar aralygynda Leniniň özüne, onuň iň ýakyn egindeşleri Rykowa hem beýlekilere sekiz gezek hat ýazyp, dünýä belli birnäçe alymlaryň, ýazyjy-şahyrlaryň tussaglykdan boşadılmagyny haýış edipdir.

Lenin Marksyň «Din halklar üçin tirýekdir» diýen jümlesini gapyp alyp, dindarlara garşı barlyşyksız göreşipdir. Eýýäm 1922-nji ýylyň aýagyna çenli Sowet hökümetiniň ähli ýerinde metjitlerde azan aýtmaklyk ýatyrylyp, buthanalaryň iş togtadylypdyr. 1922-nji ýylyň 19-njy martynda Lenin Troskä ýazan örän gizlin hatynda buthanalardaky altynlary her hili garşylyga seretmezden alyp, olardan hümmetli gyzyl pul ýasap, döwletiň agyr krizisiniň ujypsyzam bolsa öňüni almak barada teklip bar. Gynansagam, ol teklip bolşewikleriň arasynda goldanyp, bir ýyoa ýetmän buthanalardaky altynlar talanypdyrlar. Şondan soň metjitler, buthanalar köpcülikleýin ýykylmaga başlanypdyr. Din wekillerine hiç hili rehim edilmändir.

Lenin 1920-nji ýylyň güýzünde graždanlyk urşy, esasan, gutaransoň, partiýanyň içini arassalamagy, düzgün-tertibi has

berkitmegi talap edýär. Onuň bu talaby 1921-nji ýylyň martyndaky X gurultaýda esaslandyrylýar. Diňe 1921-nji ýylyň 15-nji awgustyndan şol ýylyň aýagyna çenli 730 müň kommunistiň 350 müň töweregi partiýadan «arassalanypdyr». Olaryň ykbalynyň nähili bolandygyny bilmek üçin ullakan akylam gerek däl.

Lenin patyşa maşgalasynyň atylmagyna görkezme beripdir. Ol buýsanç bilen «Gyzyl terror ak terrora garşıy üstünlikli göreşyär» diýer ekeni.

Leniniň döwürdeşleri çepçi es-er Çernow, kadetler partiýasyndan Izgoýew «Lenin terrorçylykly ýoly bilen amala aşyran sosialistik rewolýusiýasy netijesinde ýeke-täk ganhor hökümdara öwrüldi. Bolşewikleriň proletariat diktaturasyny perdelenip edýän uly eden-etdilikleri bütin dünýäni tümlüge gaplady. Şeýle-de bolsa, adamzadyň kanunalaýyk ýasaýsyny gösgöni inkär edýän sosialistik rewolýusiýa dünýäniň ýekeje ýurdunda-da parahatçylyk ýoly bilen amala aşyp bilmez» diýip, olar 1919-njy ýylда ýazypdylar. Olaryň aýdanlarynyň şeksiz dogrudygyny wagt atly adyl terezi doly subut etdi. Dünýäniň ýekeje ýurdunda-da kommunistler parahatçylykly ýol bilen häkimiýeti ele alyp bilmediler, diňe ýarag güýji bilen communistler gan döküp, häkimiýeti eýelediler. Ýöne bu gün olaryň asyl maksadyna hemmeler düşündi. Dünýäniň ähli künjeginde communistleriň sosialistik ideýasy çüýredi. Sebäbi turuwbaşdan Lenin halal jemgyýeti gurmak hakynda pikirem etmändi. Onuň asyl maksady adamlardan, esasanam, garşıydaşlaryndan zalymlyk bilen öz almakdy. Şonuň üçin Leniniň leksikonynda «повестить, арестовать, стрелять, наказать, поставить к стенке...» ýaly sözler örän köp gaýtalanydpdyr. Ol sözleriň nähili many aňladýandygyny terjime etmändiňde-de düşünüklidir.

Leniniň özüniň ykbaly hem gaty ýowuzdyr. Ol bütin ömrünü sergezdanlykda geçirdi, onlarça ýyl gizlenip ýaşady. Ençeme wagtlap türmede oturdy. Sürgünde boldy. Bütin ömrünü öclülük bilen ors patyşalygyna garşıy görevde geçirdi. Wagtlayýyn hökümetiň beren demokratiýasyndan peýdalanyp, partiýanyň açık işlemegine şert gazandy. Soňra bolsa ol hökümetiň gowşaklygyndan peýdalanyp, ony basyp aldy. Ors patyşasyndan

aryny aňryýany bilen ýerine saldy. Lenin halkyň iň bir naýbaşy bolan dworýanlary, pomešikleri, intelligensiýa wekillerini düýp-teýkary bilen ýok etdi.

Köne rus harby strategiýasyny çym-pytrak etdi. Don kazaklary ýaly dünýäni sarsdyran, hemise ors imperiýasynyň namys-aryny gorap saklan goşunlaryň külünü asmana sowurdy. Halklaryň milli buýsanjyny sowet ideologiýasyna daňdy. Adamzat jemgyyetini synpy nukdaýnazardan böldi. Kapitalistlere, baýlara bolan ýigrenji kemala getirdi. Lenin öz rewolýusion egindeşlerine-de rehim etmedi. Özüniň kyn gününde tarapdarlary bolan adamlary bolşewige hem menşewige böldi. Lenine bet maksadyny amala aşyrmak üçin «Gyzyl terror» adyny alan repressiw apparat hyzmat edipdir. Yöne Lenin halka salan musallatynyň ejirini özi-de çekipdir. Ol 1922-nji ýylyň 30-njy dekabrynda iň soňky gezek işläpdir. Şondan soň onuň işe çykmaǵa ýagdaýy bolmandyr. Oňa çenlem ol häli-şindi özüne degen awuly okuň ejirini çekip ýatar ekeni. Onuň aýal dogany M.U.Ulýanowanyň ýatlamasynda Leniniň Staline ejir çekip, gözgyny bolup ýatyp öлenden, çalt öler ýaly zäher getirip bermegini haýış edendigi aýdylýar. Lenin ýedi-sekiz aýlap akyl-huşuny doly ýitirip, bedeni ysmaž bolup ejir çekip ölyär. Onuň ömri «Ýakma bişersiň, gazma düşersiň» diýen atalar sözüniň şeksiz dogrudygyny subut etdi.. Lenin amala aşyran sosialistik rewolýusiýasynyň dünýä ýüzüne ýaýramagyny arzuw edipdir.

Ol 1903-nji ýylда rus proletariatynyň dünýä rewolýusiýasynyň awangardy bolmalydygyny ýazypdy. Bolşewiklerin harby soweti 1921-nji ýylyň martyndaky gizlin ýygnanşygynda 18 bölümden ybarat tezis kabul edilipdir. Şol tezisde Gyzyl Goşunyň dünýä proletariatynyň hemayatçysy bolmalydygy aýdylýar.

Eýsem türkmen halky Oktýabr ynkylabyndan nähili ejir çekdikä? Rewolýusiýadan öñ türkmenleriň näcedigi hakynda anyk resmi maglumat bolmasa-da, merhum akademik Şamyrat Täşliýewiň pikiriçe, takmynan, 1915-nji ýyllarda türkmenler üç million töweregi eken. Haçan-da 1924-nji ýylyň 27-nji oktýabrynda Türkmenistan soýuz respublikasy hökmünde jar edilende, onuň ilaty zordan bir milliona ýetipdir. Bar aýdalyň, bir million türkmen daşary ýurda gidendir, çünkü ata-babalarymyzyň

birentegi watanyny terk edip, zordan başyny gutarypdyr. Lebapda uly pir Gyzylaýak halypanyň yzna düşüp, 200 müň töweregi türkmen Owganystana geçip, ölümden halas bolupdyrlar. Emma galan bir million türkmeniň başyna näme düşendigi belli däl. Türkmenistanda milli däp-dessur, medeniýet, sungat, dini ynanç depelenip, bolşewik medeniýeti, ideologiyasy zorluk bilen ornaşdyrylypdyr. Bolşewikler ýurt Garaşsyzlygy diýen düşünjäni ýok etmek için hiç zatdan gaýtmandylar. Ýöne Hudaýa şükür, Leniniň guran aýylganç imperiýasy ýkylyp, öñki sowet respublikalary öz milli liderleriniň ýolbaşçylygynda garaşsyz döwlet boldular.

SSSR-iň döremegi dünýä halklaryna uly sapak boldy. HER BIR HALK ÖZ MILLI BÄHBİDİNİ UNUDYP, KYNÇYLYKDAN HEDER EDIP, ÖZ YKBALNYÝ YALAN WADALARY BERÝÄN TERRORÇYLYKLY TOPARLARYŇ YGTYÝARYNA BERSE, şol terrorçylykly toparyň häkimiýet başyna gelip, SSSR ýaly seriň şalygy bolan döwleti esaslandyryp bilyändigini aýan etdi.

Şol sebäpli biziň geljekde şeýle terrorçylygyň gurbany bolmazlygymyz üçin Ata Watana ak ýürekden hyzmat etmegimiz gerek.

© Döwletmyrat ÝAZGULYÝEW.

«Edebiýat we sungat» gazeti, 1999 ý. Taryhy şahslar